

การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรในตำบลวังเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

Farmers' Acceptance on Longan Production Technology in Khuang Pao Sub-district, Chom Thong District, Chiang Mai

ธีร์ธวัช ปุรินทรภิบาล* พุฒิสรรค์ เครือคำ ภรณ์ปวีร์ คำอูด สุจิวรรณ โทติแพง สุชาดา ปงกา
อารียา สุฤทธิ์ และ ปภพ จีรัตน์

Teetawat Purintrapibal*, Phutthisun Kruekum, Pornpawee Comaut, Sujiwan
Kotipang, Suchada Pongka, Areeya surit and Papob Jeerat

สาขาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290
Agricultural Development, Extension, and Communications, Faculty of Agricultural Production, Maejo
University, Chiang Mai 50290

* Corresponding author: teetawat.mju@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were to investigate: 1) socio-economic attributes of longan farmers; 2) the farmer adoption of longan growing technology; 3) relationships between the farmer adoption of longan growing technology and various factors; and 4) problems encountered and suggestions of the farmers. The sample group consisted of 132 longan farmers in Khuang Pao Sub-district, Chom Thong District, Chiang Mai Province. A set of questionnaires was used for data collection and analysed by using descriptive statistics / multiple regression analysis.

Results of the study revealed that most of the respondents were male, 57 years old on average, elementary school graduates and below, and married. They had 3 rai of longan growing area per household and 2 household workforce on average. They could earn an income from longan for 59,295 baht per household per year on average. Most of the respondents were members of an agricultural institute and they contacted agricultural extension workers twice a year. They perceived agricultural news information 22 times per month on average. The respondents had 17 years of experience in longan

growing and they attended training/educational trip once a year on average. It was found that the respondents had adopted longan growing technology at a high level. Factors effecting the adoption of longan growing technology with a statistical significance level included sex and agricultural news/information production.

The problems encountered, this involved high production costs, a low price of longan and prolonged drought. The following were suggestions of the respondents; concerned government should find a measure to make the longan price be high; chemicals used for longan growing should have a lower price than before to reduce production costs; an increase in the knowledge dissemination about quality longan growing; and preparation to deal with drought condition

Keywords: farmer adoption, longan production, Chom Thong district

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย 2) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร และ 4) ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกลำไยในพื้นที่ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จำนวน 132 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 57 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีพื้นที่ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 3 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้จากการปลูกลำไยเฉลี่ย 59,295 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตร มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 22 ครั้งต่อเดือน มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 17 ปี มีประสบการณ์ในการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ และการได้รับข่าวสารด้านการเกษตร

ผลการศึกษาปัญหา ในการปลูกลำไยของเกษตรกรที่สำคัญ คือ การปลูกลำไยมีต้นทุนสูง ราคาลำไยตกต่ำ และประสบกับปัญหาภัยแล้งที่ยาวนาน ซึ่งเกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐควรผลักดันให้ลำไยมีราคาจำหน่ายที่สูงขึ้น ควรมีมาตรการที่ทำให้สารเคมีที่ใช้มีราคาต่ำลงเพื่อลดต้นทุนในการปลูกลำไย ส่งเสริมให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับการปลูกลำไยคุณภาพเพิ่มมากขึ้นและควรมีการเตรียมการรับมือกับสภาวะภัยแล้ง

คำสำคัญ: การยอมรับของเกษตรกร การผลิตลำไย อำเภอจอมทอง

คำนำ

ลำไยเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยถือเป็นหนึ่งในผลไม้ที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาลจากการส่งออกไปยังต่างประเทศ (ชิตติ, 2556) ประกอบกับข้อมูลทางสถิติในปี พ.ศ. 2560 ที่พบว่าภาคเหนือมีพื้นที่การปลูกลำไยจำนวน 872,311 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 74 ของพื้นที่การปลูกลำไยทั้งหมดของประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) จึงกล่าวได้ว่าลำไยเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในภาคเหนือ และเป็นที่มาของการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในหลายจังหวัดของภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยึดการปลูกลำไยเป็นอาชีพหลักและเป็นแหล่งรายได้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่มีมั่นคงมาอย่างช้านาน

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกลำไยมากที่สุดในภาคเหนือ ซึ่งจากข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) พบว่าพื้นที่การปลูกลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนทั้งหมด 312,985 ไร่ โดยมีพื้นที่ที่สามารถให้ผลผลิตลำไยได้ถึง 297,443 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 95 ของพื้นที่การปลูกลำไยทั้งหมดในจังหวัด มีอำเภอจอมทองเป็นแหล่งพื้นที่การปลูกลำไยที่สำคัญและมีเนื้อที่การปลูกมากที่สุด (สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 เชียงใหม่, 2561) อย่างไรก็ตามการปลูกลำไยในหลายพื้นที่ของอำเภอจอมทอง โดยเฉพาะในเขตตำบลช่วงเปา ซึ่งมีสัดส่วนของประชาชนส่วนใหญ่มีการปลูกลำไยเป็นอาชีพหลักได้ประสบกับสภาวะภัยแล้งที่มีความรุนแรงอย่างยาวนาน จนเกิดความเสียหายต่อผลผลิตลำไยทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น

ผลขนาดเล็กกร่วง และการยืนต้นตาย เป็นต้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1, 2559) อีกทั้งประกอบกับการผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลำไยเพิ่มสูงขึ้น ราคาผลผลิตตกต่ำ อันเป็นการตอกย้ำและสร้างความไม่มั่นคงให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในพื้นที่ที่ต้องขาดทุนและแบกรับภาระหนี้สินสูงขึ้นจนทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพในการดำเนินชีวิต

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่มาของการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีการปลูกลำไยของหลายหน่วยงาน เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และศูนย์วิจัยและพัฒนาลำไยแม่โจ้ เป็นต้น ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในเขตตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงให้ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณต่อหน่วยพื้นที่ที่สูงขึ้นภายใต้การผลิตในระบบเกษตรปลอดภัยและสอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ มีการลดต้นทุนในกระบวนการผลิต ตลอดจนการเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดลำไยในพื้นที่ (พาวิณ และคณะ, 2560) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรว่าเป็นอย่างไร มีระดับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยอยู่ในระดับไหน มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร ตลอดจนเกษตรกรมีปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกลำไยเป็นอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานของเทคโนโลยีการปลูกลำไยที่ได้มีการส่งเสริมในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จและมีการยอมรับของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยมากยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร ในพื้นที่ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 198 ครัวเรือน จากนั้นทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 132 ครัวเรือน กำหนดให้ตัวแทนเกษตรกรในครัวเรือนเกษตรกรครัวเรือนละ 1 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ซึ่งจะได้เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด 132 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่รวบรวมเพื่อใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย และ 2) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย (วนิดา และคณะ, 2560) ซึ่งมีจำนวน 132 ชุด โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ข้อมูลที่รวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร และการวิเคราะห์ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร โดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และ 3) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกลำไย ด้วยวิธีการจัดกลุ่มประเภทและการพรรณนา

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 57 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีพื้นที่ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 3 ไร่ต่อครัวเรือน มีรายได้จากการปลูกลำไยเฉลี่ย 59,295 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตร มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 22 ครั้งต่อเดือนจากสื่อโทรทัศน์ มีประสบการณ์ในการปลูก

ลำไยเฉลี่ย 17 ปี มีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน หรือฝึกอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี

การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร

การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ผลรวมทุกด้าน มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมพื้นที่ปลูกลำไยของเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94 คะแนน) 2) ด้านวิธีการปลูกลำไยของเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.28 คะแนน) 3) ด้านการปฏิบัติดูแลรักษาลำไยของเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.14 คะแนน) 4) ด้านการเก็บเกี่ยวลำไยของเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.57 คะแนน)

5) ด้านการแปรรูปและการตลาดลำไยของเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.60 คะแนน) (Table 1)

การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ได้นำเอาเทคโนโลยีการปลูกลำไยเข้ามามีบทบาทในกระบวนการปลูก การดูแลรักษาตลอดจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ได้เกือบทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกลำไยของเกษตรกร ทั้งนี้ในการเก็บเกี่ยวและการตลาดลำไยของเกษตรกรในพื้นที่มีวิธีการที่ใกล้เคียงกันคือ เกษตรกรต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง เพราะไม่มีตลาดและไม่มีแปรรูปผลิตภัณฑ์จากลำไยเป็นของชุมชน เป็นผลให้พ่อค้าคนกลางสามารถที่จะกำหนดราคาขึ้นลงได้จึงส่งผลกระทบต่อเกษตรกรทำให้จำหน่ายลำไยในราคาที่ต่ำกว่าปกติ

Table 1 Mean, standard deviation, and farmers' adoption level of longan production technology.

(n=132)

Adoption of longan production technology	$\bar{X}$	S.D.	Description
1. Preparation of area	3.94	.864	High
2. Planting method	4.28	.665	Highest
3. Production's care	4.14	.688	High
4. Harvesting	4.57	.639	Highest
5. Processing and marketing	2.60	.817	low
Total	3.91	.556	High

Remark: 4.21-5.00 = Highest   3.41-4.20 = High   2.61-3.40 = Moderate
1.81-2.60 = low   1.00-1.80 = Lowest

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร

การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (ตัวแปรเกณฑ์) กับตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป (วารุ, 2553) โดยการวิเคราะห์ที่ได้คัดเลือกตัวแปรอิสระจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งหมด 12 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส พื้นที่ในการปลูกลำไย รายได้จากการปลูกลำไย จำนวนแรงงานในครัวเรือน การเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร ประสบการณ์ในการปลูกลำไย และประสบการณ์ในการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรมด้านการเกษตร เพื่อหาว่าตัวแปรอิสระใดมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งผลในเชิงบวกหรือลบ ทั้งนี้การศึกษาปัญหา Multicollinearity พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.7 อันจะทำให้เกิดการละเมิดข้อกำหนดเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) (สุชาติ, 2545)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร สามารถพยากรณ์ความผันแปรของตัวแปรตาม คือ การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรอยู่ร้อยละ 47.20 ($R^2 = 0.472$)

และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่ามีตัวแปรทั้งหมด 2 ตัวแปร คือ เพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 2 ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก (Table2) ซึ่งสามารถวิจารณ์ผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกร โดยที่เกษตรกรเพศชายจะมีแนวโน้มการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจมีเหตุผลการจัดการสวนลำไยส่วนใหญ่ตั้งแต่เริ่มปลูก จนถึงการเก็บเกี่ยวเกษตรกรเพศชายจะเป็นแรงงานหลักตลอดจนมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการและควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในการเพาะปลูกเป็นหลัก จึงส่งผลในการยอมรับเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้ในการปลูกลำไย โดยที่เกษตรกรเพศชายส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้พิจารณาในการนำเทคโนโลยีแต่ละอย่างมาปรับใช้กับการผลิตของตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ พืชชาภรณ์ และจิตพกา (2552) ที่พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเงาะ ของเกษตรกรอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ในส่วนของตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกลำไยมาจากสื่อโทรทัศน์ ส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรเป็นส่วนช่วยในการให้ข้อมูล ความรู้

ที่เป็นประโยชน์ ช่วยในการตัดสินใจ การปฏิบัติ
ทางการเกษตรได้ดี ทั้งนี้สื่อโทรทัศน์มีการนำเสนอ
เป็นภาพเคลื่อนไหว ทำให้เกิดการรับรู้ได้ดี ซึ่งมีผล
ต่อการนำไปใช้กับการปลูกลำไยของเกษตรกรได้

โดยตรง สอดคล้องกับ พิชญ์ภาส (2556) ที่พบว่า
การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับ
เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ของ
เกษตรกรในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

Table 2 An analysis of factors affecting adoption of longan production technology of farmers in Khuang Pao sub-district, Chom Thong district, Chiang Mai province.

Independent variables	Dependent variable		
	Adoption of longan production technology of farmers		
	B	t	Sig.
1. Sex	.292	3.072	.003**
2. Age	-.006	-1.230	.221
3. Education level	-.215	-1.354	.178
4. status	-.213	-1.878	.063
5. production area for planting longan	.036	1.327	.187
6. Income of logan	-1.433E-7	-.173	.863
7. Household workforce	-.068	-1.348	.180
8. Membership of agriculture institute	-.078	-.702	.484
9. Contact with agricultural extension officer	.001	.042	.967
10. Receive agricultural information	.007	2.444	.016*
11. Experience in growing longan	.007	1.533	.128
12. Agricultural education/Training Constant	.035	1.042	.299
Constant	4.042	12.445	.000
R ²	(0.472) 47.20%		
F	2.850		
Sig. of F	0.002		

Remarks: * Statistically significant level at 0.05

** Statistically significant level at 0.01

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรในการปลูกลำไย

การศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกลำไย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาโรคและแมลง ซึ่งการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการปลูกลำไยถือว่าเป็นขั้นตอนที่ต้องมีการดูแลเอาใจใส่อย่างมาก เนื่องจากมีศัตรูพืชเยอะ เกษตรกรจึงจำเป็นต้องใช้สารเคมีในการกำจัดทั้งศัตรูพืชและวัชพืช รวมถึงสารเคมียังมีราคาสูง ทำให้ต้นทุนการจัดการสวนลำไยสูงขึ้น 2) ราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ซึ่งเกิดจากการนำไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ผลผลิตลำไยไม่มีคุณภาพจึงไม่สามารถจำหน่ายในราคาที่กำหนดได้ 3) เกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ในการปลูกลำไยให้ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ทำให้สิ้นเปลืองเงินไปกับขั้นตอนดูแลรักษาสวนลำไย โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะ คือ 1) ควรลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งเกษตรกรใช้สารเคมีมากกว่าความจำเป็น การใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมจึงจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถลดต้นทุนได้ 2) เลือกช่วงการผลิตลำไยที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ราคาจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น ถ้าหากเกษตรกรเลือกช่วงเวลาในการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดก็จะสามารถจำหน่ายในราคาที่สูงขึ้นได้ 3) สร้างองค์ความรู้ในการจัดการสวนลำไยให้มีคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งต้นทุนในการผลิตต่ำลง สามารถจำหน่ายลำไยในช่วงเวลาที่เหมาะสม จึงอยากให้มีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพิ่มขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีปลูกลำไยของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 57 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีพื้นที่ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 3 ไร่ มีรายได้จากการปลูกลำไยเฉลี่ย 59,295 บาทต่อปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตร มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 22 ครั้งต่อเดือน มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 17 ปี ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งหมด 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวกที่ระดับ 0.01 และการได้รับข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวกที่ระดับ 0.05 ในส่วนของปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการสวนลำไยคุณภาพของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรต้องใช้ต้นทุนสูงในการผลิต ราคาลำไยที่ตกต่ำและขาดองค์ความรู้ในการจัดการสวนลำไยคุณภาพที่ถูกต้อง ซึ่งเกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่าเกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐควรผลักดันให้ราคาลำไยมีราคาจำหน่ายที่สูงขึ้น ควรมีมาตรการที่ทำให้สารเคมีที่ใช้มีราคาถูกลงเพื่อลดต้นทุนในการจัดการสวนลำไย รวมทั้งเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการสวนลำไยคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับหน่วยงานด้านการส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี ซึ่งถือว่าเกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรค่อนข้างน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรวางแผนการออกพื้นที่ติดตามผลการปฏิบัติงานและการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรมีความถี่มากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ยเพียง 1 ครั้งต่อปี ซึ่งถือว่าน้อยมาก จึงมีข้อเสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนควรจัดสรรงบประมาณหรือจัดทำโครงการฝึกอบรมหรือดูงานด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการวิจัย การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไยของเกษตรกรในด้านการแปรรูปและการตลาดพบว่าเกษตรกรมีการยอมรับอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจัดหาช่องทางในการจัดจำหน่ายลำไยทั้งผลสดและลำไยอบแห้งหลากหลายช่องทางหรือจัดกิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกรให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตลำไยเพิ่มมากขึ้น

4. ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครั้งในการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกลำไย ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนควรมีการขยายช่องทาง

ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรให้เข้าถึงเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความร่วมมือจากเกษตรกรในพื้นที่ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่อนุเคราะห์ให้ข้อมูล ขอขอบคุณคณาจารย์และบุคลากรสาขาการพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำพร้อมข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้อย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชิตี ศรีตันทิพย์. 2556. การผลิตลำไยนอกฤดู. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำปาง: โรงพิมพ์ศิลปการพิมพ์. พชรวารสารณ์ เพ็ชรทอง และจิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์. 2552. การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับให้ของเกษตรกร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี 3(2): 109-162.
- พาวิณ มะโนชัย วรินทร์ สุหนต์ ธีรนุช เจริญกิจ จิรนนท์ เสนานาญ พิชัย สมบูรณ์วงศ์ ยุทธนา เขาสุเมรุ จริยา วิสิทธิ์พานิช และชาติรัสิทธิ์กุล. 2560. คู่มือ การผลิตลำไยคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ยูเนี่ยนออฟเซต.
- พิชญ์ภาส เอี่ยมสะอาด. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอแม่ทา

จังหวัดลำพูน. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วนิดา วาติเจริญ รั้งสรรค์ เลิศในสัตย์ และสมบัติ
ที่ฆทรัพย์. 2560. ระเบียบวิธีวิจัย จากแนวคิด
ทฤษฎี สู่ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2553. สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2561. ลำไย: เนื้อที่
ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่
ปี 2560 แหล่งที่มา <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/longan60.pdf?fbcl> (15 พฤษภาคม 2562).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1. 2559.
สารสนเทศ สศท.1 จัดทีมสำรวจลำไยพร้อม

ติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง ในเขตพื้นที่ตำบล
ช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
แหล่งที่มา <http://www3.oae.go.th/zone1/ind>

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 เชียงใหม่. 2561. เกษตร
จังหวัดเชียงใหม่ติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง
อ.จอมทอง แหล่งที่มา <https://region3.prd.go.th/ct/news/viewnews.php?ID=190501174341> (15 พฤษภาคม 2562).

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. การใช้สถิติในงาน
วิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล.
กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้า พรินดิ่ง.

Yamane T. 1973. Statistics: An Introductory
Analysis. New York: Harper and Row
Publication.